

Dr. José Aragón Martínez

Hem aconseguit un hospital que, a hores d'ara, és referent nacional en cirurgia protètica específica de genoll



“Hem d’estar molt atents a les noves necessitats. La Unitat d’Ortogeriatría, que aborda el creixent envelliment de la població, n’és un exemple.”

Nascut a Múrcia, fill gran d’una família molt humil de ramaders i agricultors, va venir a Barcelona per uns mesos... i va acabar fent d’aquest hospital la seva segona pàtria. No oblida el seu passat, ni el sacrifici que van fer els seus pares perquè ell es pogués llaurar un futur. Durant la conversa reitera l’agraïment a les persones que li han fet costat, encapçalades per la seva família i el professor Viladot, el seu mentor.

Nascut a Múrcia, fill gran d'una família molt humil de ramaders i agricultors, va venir a Barcelona per uns mesos... i va acabar fent d'aquest hospital la seva segona pàtria. No oblida el seu passat, ni el sacrifici que van fer els seus pares perquè ell es pogués llaurar un futur. Durant la conversa reitera l'agraïment a les persones que li han fet costat, encapçalades per la seva família i el professor Viladot, el seu mentor.

Va venir a Catalunya per ampliar la formació... i va decidir quedar-s'hi.

Sempre he tingut inquietud per formar-me. Tenia Catalunya en el meu punt de mira, pels cursos científics que es feien a Barcelona; jo sabia que l'Escola de Traumatologia i Ortopèdia era –i és– pionera a Espanya i a Europa, i un referent de la cirurgia ortopèdica i traumatològica a escala mundial. Vaig decidir venir a Barcelona amb la meva dona i els meus dos fills petits, amb una mà al davant i una mà al darrere... L'any 1985 vaig aconseguir una beca de l'Estat espanyol per a formació específica fora del sistema MIR i vaig venir per quatre anys per fer l'especialitat de cirurgia ortopèdica a l'Hospital Sant Rafael. Vaig conèixer el professor Antonio Viladot, una gran persona, que ha estat un referent nacional i mundial en la cirurgia del peu, i que va deixar un gran llegat.

L'any 90 va entrar a l'Hospital de l'Esperit Sant.

Ho recordo com si fos ahir. El primer dia que vaig venir a treballar em van dir “tu a divendres, per ser el més jove”... Vaig venir amb la roba de

carrer, i unes sabates noves que m'havia comprat. La guàrdia durava fins a les 12 de la nit i vaig estar dotze hores a peu dret, al servei d'Urgències, sense la roba adequada, només amb una bata, i amb aquelles sabates noves que em mortificaven... quan vaig arribar a casa, vaig haver de posar els peus en remull amb aigua calenta i sal!

Vaig començar fent guàrdies a Urgències i unes hores, uns dies a l'*staff*, com a adjunt novell. Al cap d'un any m'acomiadava del servei i marxava cap a Múrcia, per dirigir Asepeyo de Múrcia, un projecte molt important per a mi. Ja tenia el col·legi per als meus fills; tornava a casa meva. En una de les últimes guàrdies que jo feia, lògicament en divendres, em van cridar de Direcció per oferir-me dirigir el servei de cirurgia ortopèdica. Em van agafar amb el pas canviat: només tenia 35 anys i cap experiència en gestió; a més, ja havíem decidit tornar cap a Múrcia, havia signat amb Asepeyo, la meva família ja ho tenia tot lligat allà...

Li van confiar la modernització de la cirurgia ortopèdica.

La Direcció volia potenciar aquest servei, perquè en aquella època fèiem molt poques pròtesis i era tot molt rudimentari... Era un repte, però vaig acceptar i em vaig convertir, l'any 1992, en el cap de servei de COT més jove de Catalunya.

Això em va canviar la vida... i l'aspecte. Jo tenia el cabell negre i en qüestió de vuit mesos es va tornar blanc. Però també he de dir que ha estat la meva taula de salvació: porto aquest hospital al cor. Són 30 anys els que he deixat aquí, i he de dir que han

estat els millors anys de la meva vida... en els 30 anys que porto aquí hem fet tantes coses i estic tan agraït, tan profundament emocionat, que ja em puc morir...

jo sempre dic el mateix, això és com un equip de futbol, si el davanter fica els gols però si no hi ha un defensa que defensi perquè no li fiquin els gols, perdem el partit.

Ha fet molta feina, però encara queda molt camí.

Hem fet una transformació realment espectacular com a servei, des que vam començar –que tots fèiem de tot i ho fèiem d'aquella manera– fins al moment actual. Ara tenim estàndards d'eficàcia i d'eficiència totalment contrastats. Tenim un sistema de registre únic a Espanya, que ens permet comparar-nos amb tots els centres. És un orgull poder dir que estem entre els millors. Hem aconseguit un hospital que a hores d'ara és referent nacional en cirurgia protètica específica de genoll.

Són referents en cirurgia unicompartmental.

Des de 1992 l'Hospital és un dels centres pioners a l'Estat espanyol en cirurgia unicompartmental de genoll, una tècnica que requereix un abordatge mínimament invasiu i permet una ràpida recuperació del pacient. Som l'hospital més important d'Espanya en aquesta cirurgia: per volum (hem implantat més de mil pròtesis parcials de genoll), per prestigi i per anys d'experiència. Constantment rebem visitants, espanyols i europeus, que volen millorar amb nosaltres el coneixement i el maneig de la cirurgia dels compartiments del genoll.

Sense oblidar altres unitats que hem creat en el Servei, perquè al final

Defensa fermament la superespecialització.

Nosaltres considerem que el traumatòleg no serveix tant per fer un os trencat com una pròtesi de maluc; o fa bé una cosa o fa bé l'altra. Per això vaig prendre la decisió, fa ja molts anys, que la traumatologia anés per un camí diferent. I així ho fem, tenim uns quiròfans específics per a les cirurgies de les fractures.

I aquesta superespecialització en unitats, en quin moment es produeix?

Això passa en el moment en què ens trobem amb una crisi galopant. I nosaltres, que ja teníem aquesta idea de les unitats, l'any 2008-2009 vam tenir clar que per ser competitius al màxim i poder sobreviure ens havíem de reinventar. Com? Especialitzant-nos cadascun de nosaltres en allò que dominem perfectament i d'aquesta manera poder créixer.

Així, hem aconseguit una línia d'excel·lència extraordinària, amb un grup multidisciplinari que treballa com un engranatge: des del servei de documentació clínica, admissió, infermeria, fisioterapeutes, anestesiòlegs, cirurgians... de manera que tenim un tractament específic del pacient preoperatori, un ingrés el mateix dia de la intervenció –no es gasta un recurs de més– i un servei d'assistència postquirúrgica a domicili. I els resultats són espectaculars.

L'acreditació docent per formar MIR va ser un dels èxits més notoris.

Va costar, però es fa fer realitat al 2004, amb l'impuls inequívoc de la Direcció de l'Hospital. Teníem un handicap: l'any 1999, quan vam començar a demanar-ho, l'estructura era realment deplorable... però sí que teníem un gran potencial humà. Llavors, conjuntament amb el Dr. Miquel Torres –i gràcies a ell, que domina els secrets de la paperassa– vam aconseguir l'acreditació per a Medicina Interna i per a Cirurgia Ortopèdia

Mantenen una activitat científica considerable.

Som dels hospitals catalans que han organitzat més cursos i congressos internacionals. Vam organitzar el 1r Curs internacional de patologia de l'espatlla que es va fer a Espanya, i que a més va ser el precursor de la fundació de la Societat Espanyola d'Espatlla i Colze. Hem organitzat i hem referenciat un curs internacional de cirurgia dels compartiments del genoll que repetim cada any. I ho fem en un format tremendament formatiu i acadèmic perquè fem cirurgia en cadàver –amb la Universitat de Barcelona– i cirurgia en directe, retransmesa al circuit de televisió perquè tots els assistents puguin veure què passa en una situació real.

Interrelacionar-se o morir?

Sempre he dit que el Besòs té molts ponts i que Barcelona està aquí al costat... hem de sortir, relacionar-nos. En els congressos que organitzem he

portat els màxims exponents en les cirurgies específiques, i ho continuo fent; aquesta ha estat sempre la meua meta i la meua lluita. I transmetre també aquesta idea d'interrelacionar-se, de poder comunicar-se, perquè al final, si et comuniqués, si contrastes opinions i experiències, vas creixent.

Als meus residents els ajudo perquè facin estades; no vull que vagin a un congrés oficial perquè estiguin allà asseguts escoltant el que es posa dret... El que m'interessa és que vagin a un hospital i vegin en directe com es fan les coses. Crec que aquest és el millor camí per créixer i per aprendre en una especialitat tan exigent com la cirurgia ortopèdica i traumatològica.

En què es concreta la seva aposta de futur?

A més d'interrelacionar-nos, hem d'estar molt atents a les noves necessitats. Hem creat una unitat d'Ortogeriatria, per abordar el creixent envelliment de la població –tenim gent gran amb cent anys que es trenquen el maluc– i ho fem amb un equip multidisciplinari on participen cirurgians traumatòlegs –que entenen de fractures–, metges internistes –que entenen l'ancià–, infermeres i fisioterapeutes.

Què veu quan mira enrere?

Jo sempre dic el mateix, l'important és ser constant, i si caus aixecar-te, i si caus un altre cop tornar-te a aixecar, i encara que hagi de fer servir crosses seguir endavant, i és l'única manera. Seguir endavant, tenir fe en el que un fa i creure en el que un fa, i amb això ja s'aconsegueixen tots els objectius.